

νούνται έπειτα στην άρχή σά ν' άπλώνονται πολύ ακανόνιστα· όσα όμως ξεκινούν από τό ραχόσκοινο πηγαίνουν πολύ πιο κανονικά. Γιατί ανάμεσα από κάθε δύο σποντύλια βγαίνει ζερβόδεξα κι' από ένα νέβρο περνώντας μικρά χάσματα επίτηδες άφισμένα, μέ τρόπο πού, σάν κοιτάξεις ραχόσκοινο μέ μέρη νέβρων ακόμα άπάνου του, σου φαίνεται κάπως σά διπλό χτένι μέ δοντοσειρά ζερβόδεξα. Τά νέβρα π' άρχινούν έτσι από τό ραχόσκοινο λέγονται Ραχικά Νέβρα· και μόλις βγούν από τό σποντυλικό άβλάκι, κλαδώνουν κι' έτσι εξαπλώνονται σ' όλο πές τό κορμί. Ό,τι κομμάτι πετσι ή σάρκα ζετάνει, όπου θές του κορμιού, θά βρείς νέβρα, όπως βρίσκεις κι' αίματόσταμνα. Άν ακολουθήσεις μιá γραμμή τά νέβρα, θάν τά δείς πώς σμίγουν και γίνονται άλλα νέβρα μεγαλύτερα, κι' άφτά πάλι πώς σμίγουνε μ' άλλα, ως πού τέλος όλα καταντούν είτε στό ραχόσκοινο, είτε στό μυαλό. Άν πάλι ακολουθήσεις τά ίδια νέβρα τήν αντίθετη γραμμή, θάν τά δείς πού κλαδώνουνε σέ μικρότερα κι' όσο πές μικρότερα, ως πού καταντούν τόσο μικρούλια πού μέ τό μάτι δέ φαίνονται· κοιτάζοντάς τα όμως μέ μικροσκόπι, θάν τά δείς πώς προχωρούν ακόμα μικραίνοντας πάντα, ως πού καταντούν οί πιο ψιλές κλωνίτσες πού φαντάζεσαι.

Τά αίματόσταμνα μέ τόν ίδιο τρόπο σμίγουν και γίνονται μεγαλύτερα κι' όλοένα μεγαλύτερα σωληνάρια, πού τέλος καταντούν όλα, καθώς θά δούμε, στην καρδιά. Κάθε μέρος του κορμιού, έξόνε μερικιά, είναι φορτωμένο νέβρα κι' αίματόσταμνα. Τά νέβρα άρχινούν όλα από τό μυαλό ή τό ραχόσκοινο, κι' οί φλέβες δίδε από τήν καρδιά. Έτσι λοιπόν κάθε μέρος του κορμιού λάμβανει από δύο κέντρα, δηλαδή από τήν καρδιά κι' από τό μυαλό ή ραχόσκοινο. Όταν προχωρήσουμε λίγο περισσότερο, θά δείς πόσο σημαντικό είναι νά θυμάσαι άφτό τό πράμα.

12. Νά λοιπόν πώς είναι κανωμένο τό κορμί. Πρώτα πρώτα έχουμε τό κεφάλι. Στο κεφάλι έχουμε τήν κέρα, σκεπασμένη μέ πετσι και σάρκα, και μέ μέσα της τό μυαλό. Η κέρα άκουμπά στην κορφή του ραχοκόκκαλου, όπου τό κεφάλι σμίγει τό λαιμό. Στο άπάνου μέρος του στέρκου ο λαιμός χωρίζεται σέ δύο σωληνάρια, τό λαρύγγι· και τόν καταπίονα. Άφτά σκεπασμένα μέ πολλά ποντίκια κατεβαίνουν τό στέρκο μπροστά από τό ραχοκόκκαλο, και σά φτάσουν ως στή γραμμή των ώμων μπαίνουνε στό μεγάλο κούφωμα του κορμιού, και πρώτα πρώτα στό άπάνου του τό μέρος, δηλαδή στό στῆθος.

Έδώ τό λαρύγγι τελιώνει στα πλεμόνια. Ό καταπίονας όμως κατεβαίνει, ίσα διαπερνώντας τό στῆθος κολλητά μέ τό ραχοκόκκαλο, κι' έπειτα από μιá τρύπα του φράχτη μπαίνει στην κοιλιά, όπου φουσκώνει και γίνεται στομάχι. Κατόπι πάλι στενέβει και γίνεται άντερα, κι' άφού ως άντερα κουλουριαστεί έδώ κι' εκεί μέσα στό κούφωμα της κοιλίας, τέλος πιά τήν παραιτῶ.

Βλέπεις λοιπόν πώς τό θρεφτικό Άβλάκι (γιατί έτσι λένε τό μακρύ σωληνάρι τό κανωμένο από καταπίονα, στομάχι, άντερα κτλ.) διαβαίνει ίσα πέρα τό κούφωμα του κορμιού χωρίς ν' άνοίγει μέσα του — έτσι όπως καμίνι λάμπας διαπερνά τή σφαίρα της. Ό,τι κι' ά χύσεις μέσα στό καμίνι δέ θά βγεί έξω στή σφαίρα· και τό ίδιο, μπορείς νά χυμίσεις μέ κάτι τή σφαίρα, κι' ως τόσο νά μείνει τό καμίνι όλότελα άδίο. Ά φανταστείς τή λάμπα και' τά δύο γιαλιά — καμίνι και σφαίρα — μαλακά και λυγιστά άντίς σκληρά κι' αλύγιστα, κι' υποθέσεις τό καμίνι μακρύ και κουλουριασμένο μέ τρόπο πές πού νά γιομίζει τό σφαιρικό γιαλί, θά πάρεις άρκετά καλή ιδέα του πώς τό θρεφτικό άβλάκι είναι τοποθετημένο μέσα στό κούφωμα του κορμιού.

Έξόν τό θρεφτικό άβλάκι, έχουμε ακόμα μέσα στό στῆθος όχι μοναχά τό λαρύγγι και τά πλεμόνια, παρά ακόμα και τήν καρδιά μέ τά μεγάλα της σωληνάρια, και μέσα στην κοιλιά βρίσκεται τό συκώτι, τά νεφρά, κι' άλλα όργανα.

Από τά δύο άφτά μεγάλα κούφωματα, μαζί μέ ό,τι κλιούνε μέσα τους και μαζί μέ τά από σάρκα και πετσι τυλίγματα πού κάνουν τους τοίχους των κούφωμάτων, γίνεται ο κορμός, και στόν κορμό είναι σπηνωμένα τά άρμόδετα σκέλια και βραχιόνια. Άφτά, κούφωματα μεγάλα δέν έχουν, και τό θρεφτικό άβλάκι δέν τ' άγγίζει· πουθενά.

Ακόμα ένα πράμα πρέπει νά παρατηρήστε. Ένα μοναχά θρεφτικό σωληνάρι υπάρχει, καθώς κι' ένα συκώτι και μιá καρδιά· όμως έχουμε δύο νεφρά και δύο πλεμόνια, από ένα ζερβόδεξα, πολύ όμια τό ένα μέ τό άλλο. Έχουμε τό ίδιο δύο βραχιόνια και δύο σκέλια, και τά δύο πές άπαράλλαχτα. Έχουμε όμως μοναχά ένα κεφάλι, μέ τό ένα του τό μέρος είναι πές άπαράλλαχτο μέ τό άλλο. Έτσι και τά δύο τά μέρη του ραχοκόκκαλου είναι άπαράλλαχτα, όπως είναι ακόμα και τά δύο μισόσφαιρα του μυαλού και τά δύο μισά του ραχόσκοινου.

Δηλαδή, άν κόψεις τό κουνέλι σου στή μέση από τή μύτη ως στην ούρά, θά βρείς πώς — εξαίρωντας τό θρεφτικό άβλάκι, τήν καρδιά, και τό συκώτι — τό ένα του μισό είναι άπάνου κάτω ταίρι του άλλου.

Τέτια είναι ή κατασκευή του κουνελιού, και ως πός τά μέρη πού ζήγησα είναι και τό δικό σου κορμί άπαράλλαχτα κανωμένο τό ίδιο.

(Άκολουθεί)

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

ΝΕΡΑΝΤΖΟΥΛΑ

Πούναι ή πρώτη σου έμορφάδα,
Τό καμάρι τό πολύ;
Πούναι τάνθια σου κ' ή χάρη,
Νεραντζούλα φουντωτή;

Τό παινέφτηκες μιá μέρα,
Νεραντζούλα, πώς καμιά
Δέν είναι άλλη σάν και σένα
Στολισμένη μύμορφοιά.

Τίκουσα' ο σκληρός ο Χάρος
Και σέ ζήλεψε ο φονιάς
Κέγινε βοριάς κι αντίαρα
Και σάγκάλιασε μέ μιās.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΚΡΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Γράμμα πρώτο.

Έγώ στόν Κρόνο γειά νάχη. Σου είχα γράψει πιά και προτήτερα, φανερόντάς σου σέ ποιá θέση βρίσκουμαι και πώς από τή φτώχεια κινυνεύω μοναχά εγώ νά μὴν έχω μέρος στή γιορτή, πού παραγγείλες, άφού σου πρόσεσα και τοῦτο — γιατί τό θυμάμαι — ότι είναι πολύ παρόλογο, άλλοι από τους ανθρώπους νά παραπλουτίσουν και νά δικτυεάζουν χωρίς νά δίνουν από όσα έχουν και στους φτωχότερους, κι' άλλοι νά πεθαίνουν από τήν πείνα, και μάλιστα ενώ άρχίζουν τά Κρόνια· μέ άφού δέ μου άπάντησες τότε τίποτα, θάρρεψα πώς πρέπει νά σου ξαναθυμίσω τά ίδια. Γιατί έπρεπε, ω χαριτωμένη Κρόνο, πρώτα νά βγάλεις κατά μέρος αύτή τήν άδικία και νά βάλεις στή μέση για όλους τάχαθ κ' έπειτα νά διατάξεις νά γιορτάζουμε. Μά καθώς είμαστε τώρα, είμαστε όπως τό μερμήγκι μπρός στην γκαμήλα, καταπού λέει κ' ή παροιμία. Η καλλιτέρα φαντάσου ένα τραγικό θεατρίνο πού τό ένα πόδε του πατάει σ' άψηλό μέρος, όπως είναι τά τραγικά

Dr KARL DIETERICH

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΕΣ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ*

Στή Ρουσία ο πρώτος πού στράφηκε μέ συνείδηση έναντίον της εκκλησιαστικής γλώσσας, ήταν ο μεταφραστής Τρεδιακόφσκι· ή μετάφραση του «Voyage à l'île d'amour ou la clef des cœurs» πού είδε τό φῶς στά 1730, ήταν τό πρώτο βιβλίο πού γράφηκε στή νεώτερη ρούσικη γλώσσα, έννοείται πολύ άδέξια ακόμα. Ό ποιητής και πνευματικός θεμελιωτής του πανεπιστημίου της Μόσχας Λαμονόσοφ εξακολούθησε στά μέσα του 18ου αιώνα τό έργο του Τρεδιακόφσκι, πρώτος όμως ο ιστορικός Καράμзин εγκρέμισε τελειωτικά πρό 100 χρόνων τήν κυριαρχία της εκκλησιαστικής γλώσσας όταν αμέ τόν είσιτήριο λόγο του της σλαβονορούσικης Ακαδημίας της άμφισόητησε τό δικαίωμα νά ύπαγορεύη αύτή τή γλώσσα, τήν περιόρισε στά όνόρα της και άναγνώρισε τή φιλολογία και όχι τήν άκαδημία ως

άνώτερο δικαστήριο για τή γλώσσα». (Α. Brueckner, Ιστορ. της ρούσ. φιολ. σελ. 139).

Ταυτόχρονα σχεδόν ακολούθησε τό αποτίναγμα του εκκλησιαστικού σλαβικού δεσμού στή Σερβία, όπου ο Δ. Όμπράδοβιτς στά 1750 άρχισε τό ελευθερωτικό έργο και ο Στεφάνοβιτς Καράτζιτς, ο φίλος του Ι. Γκρίμ τό άποτελείωσε στην άρχή του 19ου αιώνα· περισσότερο από παντού άλλου βάσταξε ο Βυζαντινισμός στην Ελλάδα· και ο Α. Κοραής πού έζησε πρό 100 χρόνων δέν εΐταν ελεύθερος άπ' αυτόν· περισσότερο έκαμε ή λαϊκοεθνική αντίδραση στην ποίηση στά μέσα του 19ου αιώνα και στην πεζογραφία μόλις στό τέλος του και ως τά σήμερα δέν ενίκησε όριστικά ακόμα.

Όσο εΐταν σφιχτοκολλημένο αυτό τό ξένο γλωσσικό δέρμα εΐταν κολλημένη και ή ανάγκη και ή ξένη φιλολογική ύφή και άν τό έξωτερικό εΐταν εκκλησιαστικό εΐταν και τό ύφαδι κλασσικιστικό, δηλαδή πάλι σ' εκείνη τήν καθαρά έξωτερική έννοια, όπως οί Βυζαντινοί κοκετάριζαν μέ τήν κλασσική αρχαιότητα, ή όπως τό έκανε ή μη άστική φιλολογία τόν 17ο αιώνα στή Γερμανία. Γιατί όπως οί Βυζαντινοί, έτσι και οί σλάβοι δέν είχαν καμιά έξωτερική συνάρεια μέ τήν αρχαιότητα, γιατί ή εκκλησιαστική δεσποτεία και τό άσημάντο καλλιτεχνικό πνεύμα δέν

άφινε νά έρθη καμιά άναγεννητική κίνηση όπως στή Δύση. Ίδίως στή Ρουσία ή δημοκρατική αρχαιότητα εΐταν μισητή από πολιτικούς λόγους. Και ύστερα άκόμ' από τό 1848 έγύρεψε ή κυβέρνηση νά έμποδίσω τή διδασκαλία της αρχαίας ιστορίας μέ τήν περίφημη δικαιολογία πώς τό θεός μόνο για τιμωρία της ειδωλολατρίας τους έστέρησε τους Έλληνες και τους Ρωμαίους από τ' άγαθά της αυτοκρατορίας (!) Τό ίδιο κρινουν κ' οί Βυζαντινοί υπό εκκλησιαστική έποψη — ως λυσώδεις έχθροί των Λατίνων — τήν αρχαιότητα και έτσι έξηγείται τό ότι στή Ρουσία ως τήν έποχή του μεγάλου Πέτρου δέν ήξεραν ούτε τό όνομα της αρχαιότητας και τό ότι ή άγία Ρουσία και τώρ' ακόμα είναι ή αντίκλασσικότερη από όλες τις χώρες.

Άν μολαταῦτα όλες οί φιλολογίες της ανατολικής Ευρώπης έπέρασαν από τήν ψευτοκλασσική περίοδό τους και μάλιστα στις άρχές του 19ου αιώνα, αυτό φυσικά έξηγείται από τή δειλεστική επίδραση πού έκαμε σ' όλες ος γαλλικός κλασσικισμός, πού ο αντίπαλός του, μέ τό καθυστέρημά τους στόν πολιτισμό, τους έφθασε 70 χρόνια άργότερα, όταν πλέον ή Ευρώπη είχε ύπερνήσει αυτό τό κλασσικό μασκάρεμα. Ό ρούσικος, ο πολωνικός, ο ρουμανικός και νεοελληνικός Παρνασσός έγέμισε τότε από κα-

ποδήματα, καὶ τᾶλλο του ἔς εἶναι ζυπόλυτο. Ἀνί-
σως λοιπὸν περπατῇ ὄντας ἔτσι, βλέπεις πῶς εἶναι
ἀνάγκη αὐτὸς νὰ γίνεται πότε ἀψηλὸς καὶ πότε χα-
μηλός, μὲ ὅποιον πόδι θὰ προχωροῦσε· ἔτσι εἶναι καὶ
στὴ ζωὴ μας ἡ ἀνισότης· καὶ οἱ λίγοι ἀφοῦ φο-
ρέσουν ποδήματα ποῦ τᾶδωσαν ἡ τύχη μᾶς περη-
φανεύονται, ἐνῶ οἱ περισσότεροι περπατοῦμε πεζὰ
καὶ χαμηλὰ, μολονότι θὰ μπορούσαμε, ξέρε το καλὰ,
νὰ μὴ παρασταίνουμε χειρότερ' ἀπ' αὐτοὺς καὶ νὰ
διασκελίζουμε, ἀνίσως καὶ μᾶς στέλιζε κανένας ὁμοί-
α με κείνους. Καὶ ὅμως ἀκούω τοὺς ποιητάδες νὰ λέν
ὅτι τὸν παλιὸ καιρὸ δὲν ἦταν τέτοια τὰ πράματα
γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν κυβερνοῦσες ἀκόμα μονά-
χος σου, παρὰ ἡ γῆς χωρὶς νὰ τὴ σπέρνουν καὶ χω-
ρὶς νὰ τὴν ὀργάνουν τοὺς γενοῦσε τάγαθὰ, κ' ἦταν
γιὰ τὸν καθένα δαῖπνο ἑτοιμὸς ὡς ποῦ νὰ χορτάσει,
κ' ἔτρεχαν τὰ ποτάμια ἄλλα κρασί, καὶ ἄλλα γάλα
καὶ μερικά καὶ μέλι· καὶ τὸ πῶς μεγάλο, λένε ὅτι
οἱ ἴδιοι κείνοι ἄνθρωποι ἦταν χρυσάφι, κ' ἡ φτώ-
χεια μῆτε κἄν τοὺς σίμωνε καθόλου. Μὰ ἐμεῖς οἱ τω-
ρινοὶ μῆτε μολύβι φυσικὰ μπορούμε νὰ φανοῦμε παρὰ
καὶ κάτι προστυχότερο ἀπ' αὐτό, καὶ ἡ θροφή βρίσκε-
ται γιὰ τοὺς πῶς πολλοὺς μὲ βῆσανα, κ' ἡ φτώχεια
κ' ἡ στέρηση κ' ἡ δυστυχία καὶ τὸ ἀλλοιμόν μου
καὶ τὸ πῶς θὰ μπορέσω νὰ ζήσω καὶ τὸ ἀναθεμά
σι τύχη καὶ πολλὰ τέτοια ὑπάρχουν γιὰ μᾶς τοὺς
φτωχοὺς. Καὶ λιγώτερο, ξέρε το καλὰ, θὰ λυπού-
μαστε γι' αὐτά, ἀνίσως καὶ δὲ βλέπαμε νὰ ἔχουν
τόσο μεγάλη εὐτυχία οἱ πλούσιοι, ποῦ ἂν καὶ θη-
σαύριζαν τόσο χρυσάφι καὶ τόσο ἀσήμι κ' ἔχουν τόσα
ροῦχα καὶ δούλους καὶ ἀμάξια καὶ σπίτια μεγάλα
καὶ χωράφια καὶ ἀπόχτησαν παρὰ πολλὰ τέτοια ξε-
χωριστά, ὅμως ποτὶ δὲν ἔδωσαν καὶ σ' ἐμᾶς τίποτις
ἀπ' αὐτά, παρὰ μῆτε νὰ κοιτάζουν τὸ λαὸ κατα-
δέχονται.

Αὐτὰ μᾶς φουρκίζουν πρὸ πάντων, ὦ Κρόνο, καὶ
θαρροῦμε ἀνυποφερτο τὸ πρᾶμα, ὁ πλούσιος ξαπλω-
μένος σὲ πορφύρας νὰ χαίρεται τὸς ἀγαθὰ ρεθγούμε-
νος καὶ νὰ καλοτυχιζέται ἀπὸ τοὺς συντρόφους του
γιορτάζοντας πάντα, κ' ἐγὼ κ' οἱ ὅμοιοι μου νὰ
ὀνειρευόμαστε πῶς θὰ μᾶς ἔρθουν τέσσερις πεντάρες
γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ κσιμηθοῦμε ἀφοῦ γιομίσουμε
τὴν παραδαρμένη μας ψωμί ἢ πληγοῦρι, προσπαθί-
ζοντας μὲ κάρδαμο ἢ μὲ βορβόρος ἢ μὲ κρομμύδια.
Ἡ λοιπὸν, ὦ Κρόνο, νὰ τᾶλλάξης αὐτὰ καὶ νὰ τὰ
τροποποιήσης γιὰ νὰ ζοῦμε μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, ἢ στὰ
τελευταῖα νὰ προστάξης ἐκείνους τοὺς πλούσιους νὰ

μὴν ἀπολαβαίνουν μονάχοι τοὺς τάγαθὰ, παρὰ ἀπὸ
τόσα καντάρια χρυσαφιοῦ νὰ χαρίσουν καὶ σ' ἐμᾶς·
τουλάχιστο μιὰ ὀκτὰ καὶ ἀπὸ τὰ ροῦχα τοὺς τὰ
σαρκαφαγωμένα κἄν, πρᾶμα ποῦ δὲ θὰ τοὺς λυ-
ποῦσε· αὐτὰ ποῦ χωρὶς ἄλλο θὰ χαλάσουν καὶ θὰ
λυώσουν ἀπὸ τὸν καιρὸ νὰ μᾶς τὰ δώσουνε γιὰ νὰ
τὰ φορέσουμε καλλίτερα, παρὰ νὰ σαπίσουν ἀπὸ τὴν
πολλή μούχλα μέσα στὰ ἐρμάκια καὶ τὰ μπαούλα.
Κι' ἀκόμα καθένας τοὺς νὰ δίνει δαῖπνο, ἀφοῦ κα-
λίστην πότε τέσσερις καὶ πότε πέντε φτωχοὺς· μὰ νὰ
μὴν κἄνῃ δαῖπνο ὅπως τώρα, παρὰ δημοκρατικώ-
τερα, γιὰ νὰ ἔχουν ὅλοι τὸ ἴδιο μερτικό· καὶ νὰ μὴ
τὴν τυλόνει αὐτὸς ἀπὸ φαγιά καὶ νὰ προσμένῃ ὀρθὸς
ὁ δούλος, ἴσαμε ποῦ νὰ βαρεθῇ τρώγοντας, καὶ ὅταν
ἔρθῃ σ' ἐμᾶς ἐνῶ ἀκόμα ἐτοιμαζόμεστε νὰ κάνουμε
ἀρχή, νὰ μᾶς προσπερνᾷ, ἀφοῦ μᾶς δείξῃ μονάχα
τὴ χύτρα ἢ ὅσο ἀπόμεινε ἀπὸ τὴν πῆττα· μῆτε ἅμα
φέρουν μέσα τὸν ψιττὸ χοῖρο νὰ βάζῃ αὐτὸς, ποῦ τὸ
μοιράζει, στὸν ἀφέντη ὀλάκερο τὸ μισὸ κομμάτι μαζὶ
μὲ τὸ κεφάλι καὶ στοὺς ἄλλους νὰ παρουσιάξῃ τὰ
κόκκαλα σκεπασμένα· καὶ νὰ εἰπῇ προτιήτερα στοὺς
κεραστῆδες νὰ μὴ περιμένουν ἴσαμε ποῦ νὰ ζητήσῃ
ἐφτά φορὲς κανένας ἀπὸ μᾶς γιὰ νὰ πιῇ, παρὰ ἀφοῦ
προστάξῃ μιὰ φορὰ, ἀμέσως νὰ τοῦ χύνουν κρασί
καὶ νὰ τοῦ δίνουν, ἀφοῦ τὸ γιομίσουνε, μεγάλο ποτήρι
καθὼς στὸν ἀφέντη· μὰ καὶ τὸ κρασί νὰ εἶναι ἕνα
καὶ τὸ ἴδιο γιὰ ὅλους τοὺς χαροκόπους. Γιατί ποῦ
εἶναι γραμμένος ὁ νόμος αὐτός; ἐκεῖνος νὰ μεθᾷ μὲ
μοσκάτο κ' ἐμένα νὰ φουσκόνῃ ἡ κοιλία μου ἀπὸ τὸ
μούστο ;

Ἄν τὰ διορθώσης αὐτὰ καὶ τοὺς ἀλλάξης τὴν
τάξιν, ὦ Κρόνο, θὰ κάμῃς νὰ εἶναι ἡ ζωὴ ζωὴ κ' ἡ
γιορτὴ γιορτὴ, ἄλλιως ἐκεῖνοι ἄς γιορτάζουν, μὰ κ'
ἐμεῖς θὰ γονατίζουμε στοὺς βωμοὺς παρακαλῶντας,
ἅμα ἔρθουνε γιὰ τὸ φαί, ἀφοῦ λουστούν, τὸ παιδί νὰ
τοὺς σπᾶσῃ τὸ κροντήρι, ἀναποδογυρίσαντας το, καὶ ὁ
μάγερρος νὰ τοὺς τοικνίσῃ τὴ σάλτσα καὶ κάνοντας
λάθος νὰ τοὺς ρίξῃ τὸ αὐγοτάραχο στὴ φακή· κ'
ἡ σκύλα ἀφοῦ μπῇ μέσα κρυφὰ νὰ φάῃ ὅλο τὸ λου-
κάνικο, ἔχοντας ἄλλο τὸ νοῦ τους οἱ μαγέροι, καὶ
τὴ μισὴ πῆττα· καὶ ὁ χοῖρος καὶ τὸ λάφι καὶ τὸ
γουρουνόπουλο ἐκεῖ ποῦ θὰ φαίνονται νὰ κάνουν τὸ
ἴδιο ποῦ λέει ὁ Ὅμηρος γιὰ τὰ βόδια τοῦ Ἥλιου·
ἢ καλλίτερα νὰ μὴ σέρνονται μόνο παρὰ νὰ πη-
δῆσουν καὶ νὰ φύγουν [κατὰ τὸ βουνὸ μαζὶ μὲ τίς
σοῦδλες· κ' οἱ ὄρνιθες οἱ παχίαι, ἂν κ' εἶναι πιὰ
χωρὶς φτερά κ' ἐτοιμασμένες, νὰ πετάξουν καὶ αὐτές

καὶ νὰ φύγουν, γιὰ νὰ μὴ τίς ὀρνεύσῃ καθόλου.
Καὶ πρὸ πάντων αὐτὸ ποῦ θὰ τοὺς λυπήσῃ περισσό-
τερο : τὸ χρυσάφι νὰ τὸ ξεχώσουν ἀπὸ τὸ θησαυ-
ροφυλάκιο κατὰ μερμήγκια σὰν τὰ Ἰνδιάνικα καὶ
νὰ τὸ φέρουν τὴ νύχτα ὅξω στὸ κοινό· καὶ τὰ ροῦ-
χὰ τοὺς ἀπὸ τὴν ἀμέλεια τῶν οἰκονόμων νὰ τὰ κα-
τατρυπήσουνε σὰν κόσκια τάγαπημένα ποντίκια,
ποῦ νὰ μὴν παραλλάξουν καθόλου ἀπὸ ψαράδικο δι-
χτι, καὶ τὰ κοπέλια τοὺς τὰ ὁμορφα καὶ μακρο-
μάλλικα, ποῦ τὰ λένε Ἰάκινθους ἢ Ἀχιλλέιδες ἢ
Νάρκισσους, τὴν ὥρα ποῦ τοὺς προσφέρουν τὸ ποτή-
ρι νὰ γίνουν καραφλά, σιγοπέφτοντας τὰ μαλλιά τους,
καὶ νὰ βγάλουνε μούσι μυτερό, ὅπως εἶναι στὶς κω-
μωδίες κείνοι ποῦ ἔχουνε γένεια σὰν σφήνες, καὶ νὰ
εἶναι τὸ μέρος τοῦ κεφαλοῦ τους κοντὰ στὰ μηλίγ-
για μαλλιαρὰ ποῦ νὰ τρυπάῃ πολὺ καὶ τὸ ἀνάμεσα
γιαλιστερό καὶ γυμνὸ. Αὐτὰ καὶ ἑπερίσσοτερ' ἀπὸ
τοῦτα θὰ παρακαλέσουμε, ἀνίσως δὲ θέλουν, ἀφοῦ
διώξουν αὐτὸν τὸν μεγάλον ἐγωισμό τοὺς, νὰ εἶναι
πλούσιοι γιὰ ὅλους καὶ νὰ δώσουν καὶ σ' ἐμᾶς ἄρ-
κετά.

Μετάφρασμα ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Ὁ Καλογιάννος.

Βασιλεὺς τῶν πουλιῶν εἶναι ὁ καλογιάννος· γιατί
μιὰ φορὰ ἐζητοῦσαν τὰ πουλιὰ βασιλεῖς καὶ ὁ Θεὸς
τοὺς εἶπε νὰ γίνῃ κείνος, ποῦ θὰ πετάξῃ ψηλότερα.
Τὰ πουλιὰ δὲν ἤθελαν, γιατί ἤξεραν πῶς θὰ γίνῃ
ὁ ἀετός· μόνον ὁ καλογιάννος ἐπέμενε. Παραδέχτη-
καν λοιπὸν τὰ πουλιὰ, πετάει ὁ ἀετὸς καὶ ἅμα ἐπέ-
ρασε ὅλα τὰ πουλιὰ στὸ ὕψος καὶ ἔφτασε ὡς ἐκεῖ,
ποῦ δὲν μπορούσε νὰ πετάξῃ πλέον ψηλότερα, ἐφώ-
ναξε. «Ποῖος μπορεῖ νὰ πετάξῃ ψηλότερα ἀπὸ
μένα ;» Ὁ καλογιάννος ποῦ εἶχε κρυφτῇ στὴ ράχη
τοῦ ἀετοῦ, ἀνατινάχτη ὀλίγο κ' ἐφώναξε· «Ἐγώ».
Καὶ ἔτσι ἔγινε βασιλεὺς.

(Ἀπὸ τὴν «Παραδ.» τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτη).

Ἡ Λαμπίδοῦσσα.

Εἰς τὴ Λάστο, τὸ βουνὸ ποῦ εἶναι στὴν Κάρπαθο,
βγαίνει ἕνα βοτάνι ποῦ τὸ λέγουν λαμπίδοῦσσα. Αὐ-
τὸ ὅταν τὸ φάγῃ κανένας ζῷ χρυσένονται τὰ δόντια
του. Τὴ λαμπίδοῦσσα τὴν ξέρουν οἱ Φράγχοι καὶ
ἀπὸ αὐτὴ κάνουν χρυσάφι.

(Ἀπὸ τὴν «Παραδ.» τοῦ κ. Ν. Γ. Π.).

ρικαιοῦρες ἑλλήνων, ρωμαίων καὶ γάλλων ποιητῶν,
ἀπὸ θεῶν, μούσας καὶ χάριτες. Ἀτελείωτα ἔπη ἐστι-
χουργήθηκαν καὶ δράματα γράφθηκαν μὲ ὅλους τοὺς
κανόνες τῆς τρυπλῆς ἐνότητος, τὰ διάφορα εἶδη ὕφους
καθιερώθηκαν, τὸ αὐψιγὸς γιὰ τὸ ἔπος καὶ τὴν
ὠδήν, τὸ «μῖσος» γιὰ τὸ δρᾶμα καὶ ἔλεγος, τὸ «τα-
πεινὸν» γιὰ τὴν κωμῶδιαν καὶ τὸ τραγῶδι. Τότε
ἐξορίσθη καὶ ἀφορίσθη ἡ πεζογραφία, ὥστε στὴ
Ρουσία νὰ μὴν τολμᾷ οὔτε ἕνας Πούσκιν νὰ τὴ
μεταχειρισθῇ καὶ στὶς νεοελληνικὰς χώρας μόνις στὰ
τελευταῖα πενήντα χρόνια τοῦ 19ου αἰῶνα τὸ πῆρε
παλὶ ἀπάνω τῆς. Ἐνοεῖται ὅλη αὕτη ἡ «Ποίηση»
εἶταν παιχιδι· ἀρχοντικό, μονάχα «διασκεδαστὴς τοῦ
πνεύματος», καὶ ὄχι ἀνάγκη τῆς καρδίας καὶ τῆς
φαντασίας. Μαζὶ τῆς ὅμως ἔσβυσε καὶ τὸ «ancien
régime» στὴ φιλολογία.

Οἱ συμφωνίαι τῆς πρώτης φάσης τοῦ ξετυλίγμα-
τος τῶν φιλολογικῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης εἶναι
κατὰ συνέπειαν τῆς πολιτισμοῦστορικῆς φύσης, τὸ
περιεχόμενον τοὺς τὸ ἀνακτόμα· βυζαντινὴς οὐσίας
μὲ γαλλικὴ μορφή, λοιπὸν τεχνικὰ στολιδοφορεμένος
ἀταβισμός. Ἡ γνήσια αὐτόχθον ἑθνικότητα ἐκοι-
μῶνταν εἰρηνικὰ κάτω ἀπὸ τὸ ξένο, τὸ κολλημένο
δέρμα, ποῦ τουλάχιστο εἶχε αὐτὸ τὸ καλὸ ὅτι τὸ
φύλαγε καὶ τὸ διατηροῦσε ὅσο νὰποξερᾷ κάτω

ἀπὸ τὴς θερμῆς ἀχτίνος τοῦ ἡλίου τοῦ πολιτισμοῦ
τῆς Δύσης τὸ βυζαντινὸν δέρμα καὶ νὰ φανοῦν τὰ παρ-
δαλὰ ἀστραφτερά λείπια. Κ' ἐκεῖνες οἱ θερμῆς ἀχτί-
νες τοῦ ἡλίου εἶταν ὁ δυτικοευρωπαϊκὸς ρωμαντισμός,
εἰδικὰ ὁ βυρωνικός, καὶ αὐτὰ τὰ λείπια ἢ σλαβικὴ
ψυχὴ, ὅπως πλήθια καὶ βαθυὰ φανερώναται στὴν αὐ-
τοφύτρωτη λαϊκὴ ποίησιν καὶ σ' ἐξευγενισμένη μορφή
στὶς μεγάλες ποιητικὰς προσωπικότητες τῆς ἀνατο-
λῆς ποῦ ὡς τὴν ὥρα βίβαια ἢ ρούσικη ποίησιν πα-
ρουσίασε. Τόσο μακριὰ ὅμως ἡ παρατήρησίν μας δὲν
μπορεῖ νὰ πάῃ γιὰτ' ἰδῶν, τὰ σημεῖα τῆς σύγκρισης
παύουν, ἡ ρούσικη φιλολογία ἐπλώνεται πλατεῖα
πέρα ἀπὸ τίς γειτονισσάς τῆς. Μολοτούτο καὶ ἐκεῖ,
ὡς τὰ 1860 δηλαδὴ εἶναι ἕνα ἀρκετὸ διάστημα
ἀκόμα. Ἐμεῖς εἴμαστε στὰ 1820 καὶ ἡ ἐξέλιξιν τῶν
ἀκόλουθων 30 χρόνων προσφέρει ἀκόμα πολυάριθμους
παραλληλισμούς ἀναμεταξύ στὶς φιλολογίας τῆς ἀνα-
τολικῆς Εὐρώπης.

Κατὰ πρῶτον θὰ φανῇ αὐτὸ παράξενο· γιατί θὰ
νόμιζε κανεὶς πῶς μὲ τὸ πέταγμα τοῦ βυζαντινοῦ
δέρματος καὶ μὲ τὴν ἀκολουθοῦσα αὐτὸ ἐξεθνικευσθ
τῆς ποιητικῆς παραγωγῆς ἐπρεπε νὰ βγοῦν στὸ φῶς
τώρα καὶ οἱ ἐθνικὲς ἀτομικὲς ιδιότητες στὴ φιλο-
λογία. Σ' αὐτὸ δυὸ ἐνστάσεις ἔχει νὰ κάμῃ κανεὶς·
πρῶτα οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ τῆς Εὐρώπης δὲν ἔχουν

τόσας ἐθνικὰς καὶ πνευματικὰς διαφορὰς μεταξύ τους
ὅπως οἱ γερμανικὲς καὶ ρωμανικὲς, ἡ ἐθνικότητά
τους π.χ. παρουσιάζει μιὰ καταπληκτικὴ ἐνότητα,
ἡ λαϊκὴ τους ποίησιν δείχνει ἕνα πλῆθος ὁμοί-
α χαρητιστικὰ στὸ σύνολο καὶ στὰ καθέκαστα· ἄς πα-
ρατηρήσῃ κανένας π.χ. πόσο μεγάλο εἶναι τὸ συνάλ-
λασμα σὲ μεγάλες προσωπικότητες διαφόρων ἐθνῶν
στὶς ἀνατολικὰς φιλολογίας, κατὰδὴλη συνέπεια τοῦ
μεγάλου ἀνακατώματος στὴν ἀνατολή· στὴ ρούσικη
φιλολογία ἀπαντᾷ κανεὶς ὅχι μόνο πολλοὺς ποιη-
τάδες ἀπὸ ἄλλες σλαβικὰς φυλὰς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γερ-
μανικὴ, ρουμανικὴ καὶ ἑλληνικὴ καταγωγῆς. Κ' ἡ ρου-
μανικὴ παρουσιάζει πάλι πολλὰ ὀνόματα ποῦ φανε-
ρώνουν νοτιοσλαβικὸ καὶ ἑλληνικὸ γένος. Ἐξ᾽ ἄλλου
στὴ νεοελληνικὴ φιλολογίᾳ βρίσκει κανεὶς πῶς μερικοὶ
ἀπὸ τοὺς καλλίτερος ἀντιπροσώπους τῆς—τὶ ἐθνο-
λογικὴ σημασία δὲν ἔχει αὐτοί—δὲν εἶναι ἑλληνικῆς
ἀλλὰ νοτιορουμενικῆς, ἁλβανικῆς, βενετσιάνικης,
καὶ νοτιοσλαβικῆς καταγωγῆς—μ' ἕνα λόγον βλέπει
κανεὶς πῶς παντοῦ συναλλάσσονται τὰ νήματα. Καὶ
δεύτερον ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως ἰδιαίτερης καλλιτεχνι-
κῆς παράδοσης εἶταν ἐκτεθειμένοι στὴν κοινὴ ἐπί-
δραση ὀρισμένων εὐρωπαϊκῶν πρότυπων. Τέλος πα-
ρουσιάζονται μὲ ὅλη τὴ διαφορὰ τῶν ποιητικῶν ἀτο-
μικότητων κάποια σημεῖα πνευματικῆς συμφωνίας

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξωτε-
ρικό φρ. χρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κισόκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν Σταθμοῦ Τροχιδόδρου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάγου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ).

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΓΙΑΤΙ

στὸ τελωνεῖο νὰ δουλεύουνε μόνο Μανιάτες; Μήπως οἱ Σαντορινιοὶ δὲν ἔχουν πλάτες γερές; Μήπως οἱ Τσιριγώτες ἔχουν τὰ χέρια τους μουνδιασμένα καὶ δὲν μποροῦνε νὰ σηκώσουνε μιὰ βαλίτσα ἢ νὰ φορτώσουν ἓνα μπαούλο στὸ κάρο; Ποιὸς δημιούργησε τὸ Μανιάτικο αὐτὸ Κράτος μέσα στὸ πρῶτο τελωνεῖο τοῦ Κράτους, στὸ πρῶτο σκαλοπάτι πού θὰ πατήσῃ ὁ ξένος διὰ ν' ἔρθῃ στὴν πατρίδα μας;

Δὲν κατηγοροῦμε τοὺς Μανιάτες γιὰ δολοφόνους. Δολοφόνους βρίσκονται σὲ κάθε γωνιὰ γῆς, καθὼς ὑπάρχουν καὶ χιλιάδες Μανιάτες ἡμεροί, ἐργατικοί, περηφάνοι, φιλότιμοι. Δὲν κατηγοροῦμε τοὺς Μανιάτες, οὔτε λέμε πὼς Μανιάτης σκότωσε τὸν Κρητικὸν σὶν Περαιά. Τὸν Κρητικὸν τὸν σκότωσε ἓνας κοινὸς δολοφόνος πού ἔτυχε νὰ γεννηθῇ στὴ Μάνη, ὅπως μποροῦσε ἀξιόλογα νὰ εἶχε γεννηθῇ καὶ σὲ κάθε ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ τοῦ Βασιλείου μας. Καὶ γιὰ νὰ τὰ λέμε καθαρότερα τὰ πράματα, ὁ

πού σὰ νησιὰ προβάλλουν ἀπὸ τὴ θάλασσα μὲ τὰ ρέματα τους καὶ θυμίζουν πὼς μιὰ φορὰ εἶταν ἰδῶ πέρα μιὰ παλιὰ ἐνωμένη στεριά μὲ κοινὴ πνευματικὴ κατασκευὴ πού τὰ στοιχεῖα τῆς ἔχουν τὴν πηγὴ τους στὴ βυζαντινὴ ἐποχὴ.

Πρῶτος ἦρθε ὁ ρωμαντισμός, ἔπειτα ἀπὸ τὸ μαχμουρλίκι τοῦ φεουδαρχισμοῦ, νὰ ἐλευθερώσῃ τίς ψυχές· ἐλύτρωσε πράγματι τίς ποιητικὲς δυνάμεις τῆς νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης καὶ μάλιστα χαρακτηριστικὰ εἶταν ἐκείνη ἡ σκοτεινὸφλογη παραλλαγή τοῦ ρωμαντισμοῦ ἢ βλαστημένη ἀπὸ τὸν παγκόσμιο πόνο τοῦ Μπαίρον. Μποροῦμε τωόντι νὰ ποῦμε: Ὁ Μπαίρον εἶταν ὁ Μωῦσης πού ἔδειξε τὸ δρόμο πρὸς τὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας τῆς ποίησης πρὸς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην πού ἔσθινε μέσα στὴν πνευματικὴ ἔξορία: Ὅχι μόνο στὴ Ρουσία ἀλλὰ καὶ στὴν Πολωνία καὶ στὴν Ρουμανία καὶ στὴν Ἑλλάδα γεννήθηκε μιὰ ἀληθινὴ βωρονολατρεία πού εἶταν κάτι περισσότερο ἀπὸ ἀπλή μὸδα, ἂν καὶ κάποτε ἐκεῖ κατανοῦσε, πού εἶχε τὰ θεμέλιά της σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ κατ' ἐκλογὴ συγγένεια, στὴν πεσσιμιστικὴ, πικρὴ διάθεση τοῦ εὐρωπαϊοῦ τῆς ἀνατολῆς. Ὅποιος ξέρει τὰ ρούσικα, τὰ ρουμάνικα καὶ τὰ ἑλληνικὰ τραγούδια θὰ καταλάβῃ τί ἔνοῶ μ' αὐτό: ἐκεῖνο τὸ θλιβερό, διαβρωτικὸ χαρακτηριστικὸ συγκατα-

ἀνθρώπου αὐτὸς δὲ γέννησεν ἡ δολοφονία, ἀλλὰ δημιουργήθηκε τέτιος ἀπὸ τοὺς τρανοὺς μας πού δημιουργοῦνε φονιάδες, κλέφτες, πλαστογράφους καὶ κάθε λογῆς κακοῦργο καὶ μόνο ἄνθρωπο τίμιον εἶναι ἀνίκανοι νὰ δημιουργήσουνε.

Οἱ τρανοὶ μας λοιπὸν δημιουργήσανε καὶ τὸ Μανιάτικο Κράτος στὸ πρῶτο τελωνεῖο μας. Οἱ τρανοὶ μας φταῖνε πού τοποθετήσανε σ' αὐτὸ μόνο Μανιάτες καὶ δὲ βάλανε καὶ Ρουμελιώτες νὰ ξουδετερώνουνε τοὺς Μανιάτες καὶ δὲ βάλανε καὶ Μωραῖτες νὰ ξουδετερώνουνε τοὺς Ρουμελιώτες καὶ δὲ βάλανε καὶ Νησιώτες νὰ ξουδετερώνουνε τοὺς Μωραῖτες κ' ἔτσι τὸ Πειραιώτικο Τελωνεῖο νὰ μὴν εἶναι οὔτε Μανιάτικο, οὔτε Ρουμελιώτικο, οὔτε Μωραῖτικο, οὔτε Νησιώτικο, ἀλλὰ Τελωνεῖο Ἑλληνικό, πού δὲν εἶναι σήμερα καὶ πού δὲ θάναί, ἀλλοίμονο, ποτέ.

Τότε καὶ μοναχὰ τότε καὶ ὁ ἄμοιρος ὁ Κρητικὸς, ποῦφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα του κ' ἤρθε δῶ γιὰ νὰ πᾶει νὰ χύσει τὸ αἷμα του γιὰ τὴ Μεγάλῃ Πατρίδα, δὲ θὰ σκοτωνότανε τόσο αἷμα καὶ τόσο ἄγρια μόλις πάτησε τὸ πόδι του στὴ λεύτερη Πατρίδα, στὴν ὄνειρεμένη χώρα πού γιὰ δαύτη αἰῶνες κ' αἰῶνες τώρα ἀγωνίζεται. Ἡ Λεύτερη Πατρίδα, βλέπετε, συνειθίζει νὰ καλοδέχεται μὲ τὴν κουμπούρα καὶ μὲ τὸ μαχαίρι τὰ σκλαβωμένα παιδιὰ της.

ΑΛΛΟ

κακὸ πάλι αὐτὸ μὲ τοὺς «Ἐπιφανεῖς» καὶ μὲ τὰ κοκεταρίστικα νάξια τους! Ὁ κ. Ρωμάνος, λείει, δὲν τάποφάσισε ἀκόμα ἢ θὰ πολιτευτεῖ ἢ ὄχι. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ κ. Τοπάλης. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ κ. Ρουσφετιάδης καὶ ὁ κύριος Κομματόπουλος καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος «Ἐπιφανής» μας.

Κατὰ Θεοῦ καὶ αὐτό, νὰ μᾶς ἀφίσουν οἱ κ.κ. Ἐπιφανεῖς σύζυλους στὴ μέση! Βαριστησανε, βλέπετε, οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀποφασίσανε νὰ ποτραβηχτοῦν ἀφοῦ δὲν τὰ καταφέρανε νὰ ποβουλιάζουνε ἀκόμα—μὲ τὸ συμπάθειο, νὰ σώσουνε, θέλαμε νὰ ποῦμε—αὐτὸν τὸν τόπο. Καὶ τώρα, ἂν κάνουν κείνο πού μᾶς ροβερίζουν, τί θὰ γινῶμε; Ὁ μᾶς παραδώτουνε στοὺς «ἀφανεῖς», γιὰ νὰ ποτελιώσουν αὐτοὶ τὸ γδάρσιμό μας;

ΥΠΟ

τῶν Ἀστυνομικῶν ὀργάνων συνελήφθη χθὲς δυνάμει

τοῦ παράπονου, ἐκείνη τὴν παράτησιν τῆς εὐθυμίας πού δὲ φτάνει τὴν ἀπόλαυσή της γιὰ τί πάντα μιὰ σταλαματιά πικρὴ στάζει στὸ ποτήρι τῆς χαρᾶς, πού δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀκράτητη, πού ἔχει τὴ γεῦσιν ζουμερόγλυκου μὰ λίγο σκαπισμένου καρπού. «Μοιρολόγι» τὴ λέει ὁ Ἕλληνας—καὶ θαρρῶ καὶ ὁ Σλάβος—αὐτὴ τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς, πού ἔχει βέβαια κάτι ἐλαφρὰ παθολογικόν, πού στὴν περασμένη ἀπὸ τὸν παγκόσμιο πόνο ποίηση τοῦ Μπαίρον ἐδημιούργησε μορφές πού ὅλες οἱ ποιητικὲς ἰδοφυεῖς τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἦσαν μιὰ ἀποκάλυψιν καὶ ἀναγνώρισαν κάτι τι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τους σ' αὐτές. Σ' αὐτὸ συντελεῖ καὶ ἓνα ἄλλο ἀκόμα: ἡ στάσις τοῦ ποιητοῦ τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀπέναντι τοῦ κοινοῦ του.

Κάθε γνήσια καὶ ἡφαιστειογενὴς ποιητικὴ ἀτομικότητα πού ἀναδειχτήκε στὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, εἶταν καὶ εἶναι ἐν μέρει ἀκόμα καταδικασμένη στὴν ἀπομόνωση. Ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀσύμπερου κοινοῦ εἶταν σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ τῆς ἀδράνους παραδόσης πὺρ δυσκολοκίνητη ἀπὸ παντοῦ ἀλλοῦ. Ἐνῶ στὴ δυτικὴν Εὐρώπην ἡ ποίηση φύτρωνε ἀπὸ τὸν πολιτισμό, στὴν ἀνατολὴ φύτρωνε ἀπὸ τὴν ἀμάθεια καὶ εἶχε νὰ παλίσῃ μὲ τὴν ἀγνοία καὶ μὲ τὴν παρεξήγησιν. Ἰδίως ἡ ρούσικη φιλολογία

ἐντάλματος τῶν ἐν Ναυπλίῳ Πλημμελειοδικῶν καὶ ὠδηγήθη εἰς τὰς φυλακὰς ὅ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας γραμματεὺς πρώτης τάξεως κ. Δ. Καλότυχος. Ὡς ἐγνώσθη, ὁ συλληφθεὶς κατηγορεῖται ἐπὶ πλαστογραφίᾳ.

Ὁ φίλος μας ὁ κ. Καλότυχος, μαθὲς, ὁ βιβλιοκάπηλος κτλ. πού μὲ τίς τόσας καὶ τόσας καταγγελίας ἔμενε ἀκούνητος, σὰ βράχος, στὴ θέσιν του! Ἐμεῖς τὸν περιμέναμε, μὲ τὰ δυνατὰ μέσα πού εἶχε, νὰ γίνῃ μιὰ μέρα κ' Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τώρα ξαφνικὰ μᾶς τὸν χειρότονονε πλαστογράφο. Μὴ χειρότερα! Εἶναι πιά νὰ πελπίζεται κανεὶς σ' ἀληθινὰ μ' αὐτὸν τὸν τόπο!

ΜΑΣ

ἔρρεε πολὺ μιὰ γνώμη, λίγο παραξενὴ μὰ τωστὴ στὴν οὐσία, πού δημοσιεύθηκε τὴ περασμένη Τρίτη, στὴν «Ἐστία», καὶ τὴ δημοσιεύουμε καὶ μῆς ἰδῶ.

«...Οἱ θεοὶν ἀπεσταλμένοι θὰ συνελάμβανον καὶ θὰ εἰσῆγον εἰς δίκην καὶ θὰ καταδικάζον εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν ἑλὺς τοὺς μεγάλους μας καὶ ὅλους τοὺς τρανοὺς καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς προαπελθόντας, τοὺς ἀληθινούς αὐτοὺς δημιουργοὺς τοῦ κινήματος τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν σκηνῶν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν σανίδων τῶν προπερυσινῶν καὶ τῶν διαρπαγῶν τοῦ 97 καὶ δὲν ἐνθυμούμεθα ποῖας ἄλλης ἀνέμου ριπῆς.

«Τοὺς δὲ Μανιάτας τοῦ τελωνείου καὶ τοὺς στασιάσαντας Κρητὰς καὶ τοὺς φοιτητὰς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ δὲν ἤξεύραμεν τίνας ἄλλους θὰ τοὺς ἐξαρκτήριζον ὡς τὰ ἀκούσια ἔργα τῶν δημιουργῶν τῆς σημερινῆς μας καταστάσεως καὶ θὰ τοὺς ἐκάλουν ἐπὶ δικαστηρίου ὡς μάρτυρας κατηγορίας».

Αὕτη εἶναι ἡ ἐλόφωτη Ἀλήθεια πού μοναχὰ οἱ θεοστραβοὶ... κ' οἱ βουλευτὰδες μας δὲν τὴ βλέπουνε.

Ο ΔΙΑΣ

Μιστριώτης ἄστραψε καὶ βρόντηξε γιὰ τὸ Βασιλικὸ θέατρο θὰ παίξῃ στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, στὸ Στάδιο, κάποιον δρᾶμα ἀρχαῖο. Τοῦ καταπατοῦν τὰ οἰκόπεδά του, βλέπετε, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔρχαζε τὴν πέννα στὰ χέρια του νὰν τὰ περασπιστεῖ. Πρόπερου σήκωσε πανάσταση γιὰ τὴ μεταφράστῃς ἢ Ὁρίστεια· φέτος δὲ θὰν τόχε γιὰ τίποτα, ἢ ζῶσε

ἔχει νὰ διηγηθῇ πολλὰ παραξένα γι' αὐτό. Δὲν εἶναι περίεργο λοιπὸν ἂν οἱ καλλιτέρι ποιητὰδες τῆς ἐποχῆς ἐρρίχτηκαν στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Μπαίρον, τοῦ μὴ ἐνοημένου καὶ τὸ ἴδιο ξένου ἀπὸ τὸν κόσμον. Ὁ Πολωνὸς Μισκιέβιτς, οἱ ρούσοι Πούσκιν καὶ Λέρμοντοφ, ὁ ρωμάνος Ἐμινέσκου, ὁ Ἕλληνας Παράσχος (στὸν τελευταῖον ὁ βωρονισμός εἶταν ἐπιπλαστός μονάχα) ὁ Πούσκιν καὶ ὁ Μισκιέβιτς ἐλευθερώθηκαν κατόπι ἀπὸ τὴν ἐπιρροήν του, ὅμως σ' αὐτὸν χρωστοῦν τὴν καλλιτεχνικὴν τοὺς ἐλευθέρωσιν καὶ αὐτὸ ἰσχύει ἐν γένει γιὰ τὸ ρούσικο ρωμαντισμὸ μ' ὅλη τὴν ἑλλειψήν του σὲ φυσικοὺς βροὺς ζωῆς. Ἡ ἐκδόσεψίς του εἶναι μεγάλη, μίκρυνε τὸ χάσμα ἀναμεταξὺ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσης, ἐξευρωπαϊσε τὴν ρούσικη φιλολογία καὶ τὴν ἐξῆθνεψε κιόλα. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ πῇ κανένας καὶ γιὰ τὸ ρουμάνικον καὶ τὸν ἑλληνικὸν ρωμαντισμὸ πού προσκολλήθηκαν πρὸς πολὺ σὲ ρωμανικὰ πρότυπα· ἐπὶ ἕκκαμ ὁ Πούσκιν γιὰ τὴν ρούσικη, τὸ ἕκαμαν ὁ Ἀλεξάνδρς γιὰ τὴν ρουμάνικη, ὁ Σολωμὸς καὶ ὁ Βαλαωρίτης γιὰ τὴν ἑλληνικήν.

Ὁ ρωμαντισμὸς δὲν εἰσχώρησε μόνος του χωρὶς τὴ συνδρομὴ τῆς δημοτικῆς ποίησης ἢ τουλάχιστον τῶν δημοτικῶν παραδόσεων. Ἀς θυμηθοῦμε μόνον τὸν τρόπο πὼς ἡ ὑπόθεσις τῆς παράδοσης τοῦ ἀνεκροῦ

ὁ μεγάλος θαυμαστής του, νὰ σηκώσῃ καινούρια πινάκω, γιατί θὰ παιχτεῖ ἀρχαῖο δράμα στὸ πρωτότυπο ἀπὸ τὸ Βασιλικὸ θέατρο καὶ ἔχι ἀπὸ τὸ δικό του τὸ μπουλούκι.

Πάντα ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν τσίπη καὶ ὅταν ἀγωνίζεται κανεὶς μοναχὰ γιὰ τὴν τσίπη του, λέει καὶ τίς ἀνοησίες πού εἶπε ἡ ἀφεντιά του, πῶς δηλ. τὰ ἀρχαῖα δράματα πρέπει νὰ παιζοῦνται μόνο ἀπὸ φιλόλογους γιατί μόνο οἱ φιλόλογοι τὰ αἰσθάνονται!

Ἀνοησία καὶ ψευτιά μαζί, ἀφοῦ οἱ μισοὶ μέσα στὸ θέατρό του δὲν εἶναι φιλόλογοι καὶ ἀφοῦ ὁ ἴδιος μᾶς τὸ τρανολόγησε πέρσυ πῶς ὅλος ὁ κόσμος ἐνθουσιάστηκε στὸ Στάδιο μὲ τὴν παράσταση τῆς «Ἀντιγόνης», γιατί ὅλος ὁ κόσμος τὴν ἐνίωσε!

Ο ΣΕΒΝΤΑΛΗΣ

(Κατὰ τὸ Τουρκικόν).

Χτες βράδυ πού'σ' ἀγνάντεψα στὸ λογισμό μου μπῆκες, ἔρχονται πόντοι στὴν καρδιά καὶ στὴν ψυχὴ μου γλύκες, τὸν ὕπνο δὲν τὸν νοιώθω πιά στὰ μάτια τ' ἀνοιγμένα, ἔμηνι λυπήσου τὸ σεβντᾶ, ἃ δὲ λυπᾶσαι ἔμένα.

Τὰ χεῖλη μου θέλουν νερό ὁ πόνος μου νὰ γιάνῃ, βράσε τὰ φυλλοκάρδια μου πού'ναι πικρὰ βοτάνι πάρε ἀπ' τὸν ἥλιο τῆς αὐγῆς τοῦ λουλουδιοῦ τῆς ζῆλης στὸ σιδερέλκειστον ὄντᾶ πούχει καράσα χίλια τὸ ἄνι τοῦ πατέρα σου νὰ ἰδῇ τὴν ὁμορφιά σου ἀπ' τὸ κρυφὸ τὸ στρώμα σου καὶ ἀπὸ τὴν κάμερά σου μιὰ νύχτα μόνο του νάρθῃ καὶ σὺν βουνοῦ ἀγέρι ἀπὸ τὸ ἔρμε σπῖτι σου σ' ἔμένα νὰ σὲ φέρῃ.

Παρὰ νὰ ζῶ χωρὶς ἐσὲ καλλιέχω νὰ πεθάνω, εἰ τι δὴ κάτ' ἔχασα ἴσως τὸ βρῶ καὶ πάνω, ἔζησα χρόνια πλείοντα καὶ ἀπ' τὸν Ἀλῆ Ἀράπη, ἀρκοῦν αὐτά, δὲ θέλω πιά νὰ ζῶ χωρὶς ἀγάπη. Κάμε μου ἕνα ψυχικὸ καὶ παρ' ἕνα μαχαίρι, τί μοῦ χρειάζεται ἡ ζωὴ, χρυσὸ μου περιστέρει;

Τὰ βάσανά μου εἶναι πολλὰ σὺν τούρανου τάστεργια σὺν τάφου νεκρολούλουδ' ὀδῶντα πανέργια. Ἀχ! χτύπα ἀλύπητη καρδιά πού τόσο δὲν πονεῖς, σοῦ στέλνω τὸ τραγοῦδι μου νὰ μὴ μὲ λησμονῆς.

2.

Νερό δὲ βρίσκω στὸ γκρεμὸ πού μ' ἔχεις γκρεμισμένο καὶ μόνο ἀπὸ τὰ σύννεφα δροσοῦλα περιμένω.

ἀδερφοῦ ἀναπτύχθηκε σημαντικὰ στὶς φιλολογίας τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀπὸ ντόπιες παραδόσεις καὶ ἀπὸ ξένη ποιητικὴ ἐπίδραση, μὲ τὸ ἀνακάτωμα τῆς σλαβικῆς πίστης στοὺς βυζαντινισμούς καὶ τῆς μπαλάντας τοῦ νεκροῦ ἀρραβωνιαστικοῦ ἢ τοῦ νεκροῦ ἀδερφοῦ. Ἡ τελευταία π. χ. ἀπαντᾶται σ' ὅλους τοὺς βαλκανικοὺς λαοὺς καὶ ἐν μέρει κιόλα ἔχει μπεῖ καὶ στὴ φιλολογία (ἀπὸ τὸν Ἑμινέσκου στὴ ρουμουνική, ἀπὸ τὸν Ἑφταλιώκη στὴ νεοελληνική) ἐνῶ στοὺς ρούσσους καὶ στοὺς πολωνοὺς τὸ πρότυπο τῆς Ἀλεωνόρας τοῦ Μπύργερ ἔχει δώσει τὸ μέτρο γιὰ τὸ ποιητικὸ τῆς ξανάπλασμα ἀπὸ τὸ Σουκόφσκι στὴ «Λουντμίλα» του τὴν πρώτη ρούσικη μπαλάντα—καὶ ἀπὸ τὸ Μισκιέβιτς στὸ «Βρυκόλακ» του. Αὐτοὶ οἱ δύο ἔχουν μπάσει πρώτοι τὸ ρωμαντισμὸ τῶν στοιχειῶν καὶ τῶν πνευμάτων στὶς βορεινολαβικές φιλολογίας καὶ ἡ μεγάλη ἐξάπλωσή του προϋποθέτει βέβαια μιὰ κάποια προδιάθεση γιὰ τὴν περιοχὴ αὐτή. Ὡς συλλογισθῇ κανεὶς καὶ τὴ μεγάλη δημοτικότητα πού ἔχουν καὶ σήμερα ἀκόμα στὴ Ρουσία οἱ γεμάτες φαντάσματα ἱστορίες τοῦ Th. A. Hoffmann. Ἡ κλίση πρὸς τίς φοβερὰς καὶ τρομερὰς παραστάσεις φαίνεται πῶς εἶναι κοινὸ κτῆμα τῶν λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἐν γένει.

Μόλις ὅμως οἱ λαοὶ ἀνοίχθηκαν στὸ πνεῦμα τῆς

Τὰ σύννεφα ἀργοπερνῶν ἀπάνω ἀπὸ μένα μὰ δὲ μοῦ βρέχουνε καὶ αὐτὰ γιὰτ' εἶναι στερεμένα.

Χάρε βγάλ' τὸ μαχαίρι σου ἀπ' τὴ χροσὴ τῆς θήκης κάνε μιὰ τρύπα στὸν ὄντᾶ νὰ μῶ σὺν τὸ ποντίκι. Λυπήσου τὸν ἀλύπητο καὶ πάρτονε μαζί, Τί τοῦ χρειάζεται ἡ ζωὴ χωρὶς ζωὴ νὰ ζῇ;

Ἀγάπης δὲ δοκίμασα τίς πίκρες καὶ τίς γλύκες, ἔσένα βρήκα ἀλύπητη, πού στὴν ψυχὴ μου μπῆκες, ἀπ' τὸν Ἀλλὰχ πού'ναι ψηλὰ καὶ ἀκούει τί σοῦ λέω, ὡς τῶρες δὲ μοῦ καμες πού σὺν ποτάμι κλαίω.

Γ. ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Μιτυλήνης).

ΣΤ'.

Μιὰ φορὰ εἴταν ἕνας ἄνθρωπος καὶ εἶχε τρία παιδιά. Κοντὰ στὸ σπῖτι του εἴταν καὶ ἕνας ποταμὸς πολὺ μεγάλος, καὶ κάθε πουργὸ ἐπήγαινε καὶ ἔρριχνε μέσα ἕνα ψωμί γιατί εἶχε τέτοια παραγγελιά ἀπ' τὸν πατέρα του. Ὅταν ἐκατάλαβε πῶς κόντευε νὰ πεθάνῃ, ἐφώναζε τὰ παιδιά του καὶ τὸν εἶπε. Ἀκούστε, παιδιά μου, τί νὰ κάνετε, ἂν θέλετε νὰ μὴν πεινάσετε ποτὶ. Κάθε πουργὸ νὰ πηγαίνατε καὶ ἐσεῖς νὰ ρίχνετε μέσα σ' αὐτὸ τὸν ποταμὸ ἕνα ψωμί, καὶ μὴ σὰς μέλει. Φτάνει πού θὰ κάνετε τὸ θέλημα μου. Σὺν ἐτελειώσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ γέρος ἀπέθανε. Οἱ δύο μεγάλοι οἱ γιοὶ τὰ ἔχασαν ὅσα τὸν εἶπε ὁ πατέρας των.

Ὁ πλιὸ μικρὸς ὅμως ταχτικά κάθε μέρα ἐπήγαινε καὶ ἔρριχνε τὸ ψωμί μέσα στὸν ποταμὸ. Πολλὰς φορὰς καὶ νηστικός ἐμεινε γιὰ νὰ κἀνῃ τὸ θέλημα τοῦ πατέρα του. Μιὰ μέρα πλιά οὔτε ἐκεῖνος εἶχε ψωμί οὔτε δανεικὸ τοῦ ἔδωσαν ἀπ' ὅπου ἐγύριψε, καὶ ἔτσι ἀποφάσισε νὰ πέτῃ ὁ ἴδιος μέσα στὸν ποταμὸ. Ἐπῆγε λοιπὸν ἐκεῖ στὴν ἄκρη, καὶ ὅτι ἤθελε ν' ἀφίσῃ τὸν ἑαυτό του, βλέπει καὶ βγαίνει ἀπὸ μέσα ἕνας Ἀράπης καὶ τὸν ρωτᾷ: Γιατί, παληκάρη μ', ἤθελες νὰ πέσης μέσα; Τοῦ εἶπε λοιπὸν τὴν αἰτία, πῶς ἄφησε ὁ πατέρας του τέτοια διαταγὴ καὶ τᾶλλα. Τότες ὁ Ἀράπης τοῦ λέγει: Κόθισε ἐδῶ ἐπάνω στὶς πλάτες μου νὰ σὲ πάγω σ' ἐκεῖνον πού τρώγει τὸ ψωμί καὶ σὲ σὲ ρωτήσῃ, τί θέλεις; καὶ

σοῦ δώσῃ γιὰ τὸ καλὸ πού τοῦ κάνεις, νὰ πῇς πῶς θέλεις νὰ σοῦ δώσῃ τὸ δαχτυλίδι πού φορεῖ. Ἄλλο τίποτε νὰ μὴ δεχτῇς.

Ἐκάθισε στὶς πλάτες τοῦ Ἀράπη κ' αὐτὸς, καὶ τὸν πῆρε καὶ κατέβηκε στὰ βάθη τοῦ ποταμοῦ, πού εἴταν ἕνα ὀλόχρυσο παλάτι, τὸν βάζει ἐκεῖ μέσα, καὶ τὸν πηγαίνει ἴσια στὸ βασιλεῖ μπροστὰ, πού εἴταν καθισμένος καὶ στὸ θρόνο. Τότε λέγει ὁ Ἀράπης. Ἀκουσε, μεγαλειότατε, νὰ σοῦ πῶ. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος πού σοῦ ῥιχνε τὸ ψωμί κάθε μέρα πού τρῶς. Καὶ σήμερα ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ σοῦ ρίξῃ κανένα ἀποφάσισε νὰ πέσῃ ὁ ἴδιος, καὶ ἐγὼ τὸν ἐλυπήθηκα πού ἤθελε νὰ πνιγῇ καὶ σοῦ τὸν ἔφερα ἐδῶ. Γυρίζεις ὁ βασιλεῖς καὶ τὸν ρωτᾷ: Τί θέλεις τώρα παληκάρη μ', νὰ σὲ κάμω γι' αὐτὸ τὸ καλὸ πού μ' ἔκαμες τόσον καιρό; Τίποτα, ἀφέντη μου, λέγει, δὲ θέλω, μόνο τὸ δαχτυλίδι πού φορεῖς. Ὡς εἶναι, λέγει, νὰ σοῦ τὸ δώσω. Καὶ τὸ βγάζει ὁ βασιλεῖς μὲ μιὰ καὶ τὸ βάζει στὸ δαχτυλὶ τοῦ παληκαρίου. Ἄμα αὐτὸς τῶρα εὐτὺς ἔμαθε τίς γλώσσες ὅλων τῶν πουλιῶν. Σὺν ἐφκαρίστησε πλιά τὸ βασιλεῖ καὶ ὕστερα, ἐκάθισε πάλι στὶς πλάτες τοῦ Ἀράπη, καὶ τὸν ἔβγαλε ὅζω.

Πῆρε τότε τὸ δρόμο αὐτὸς καὶ πηγαίνει στὸ σπῖτι του. Ἐκουράστηκε ἔμως, γιατί εἴταν μακριὰ καὶ ἐκάθισε σ' ἕνα πλάτανον ἀπὸ κάτου νὰ ξεκουραστῇ. Ἀκούει λοιπὸν ἀπὸ πάνω του τὰ πουλιά καὶ λέγουν ἀνάμεσα τους. Αὐτὸς ὁ φτωχὸς ὁ ἄνθρωπος πού καθίσε αὐτοῦ νὰ ξεκουραστῇ ἂν ἤξευρε πόσο βιὸ ἔχει στὴ ρίζα τοῦ ὁ πλάτανος νὰ σκάψῃ νὰ τὸν πάρῃ θὰ γίνῃ βασιλεῖς. Τ' ἀκούγει αὐτὸς πού ἤξευρε τὴ γλώσσα των, δὲ χάνει καιρό, πηγαίνει καὶ παίρνει ἕνα καζιμὴ καὶ ἀρχίζει καὶ σκάφτει, σκάφτει, καὶ βρίσκει μιὰ σφίδα φλουριά, ὅλο τρακοσάρια. Παίρνει τσουβάλια, παίρνει χεγυμπέδες, παίρνει καμήλια, τὰ φορτώνει τὴ νύχτα, καὶ πηγαίνει καὶ τὰ κρύβει στὸ σπῖτι του. Ἐπειτα σιγὰ σιγὰ ἐπαίρνει καὶ ἔχτιζε, ἔχτιζε, καὶ ἔχτισε ἕνα παλάτι μεγάλο καὶ πολὺ, ἐκεῖ στὸν τόπο πού βρέθηκε τὰ φλουριά. Παίρνει καὶ τὴν πιὸ ὁμορφὴ τοῦ χωριοῦ καὶ κάνει γάμους καὶ χαρές, καὶ ζοῦν καὶ βασιλεύουν ἀκόμα.

δύσης καὶ στὴν ἴδια τους τὴν ἐθνικότητα καὶ ἀναψαν τὰ φῶτα μέσα τους, ἀμέσως ἔρχισε καὶ ὁ ἀντίχτυπος πού εἶναι χαρακτηριστικὸς σ' ὅλες τίς φύσεις τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης: ὁ σπρωγμένος πίσω βυζαντινισμὸς ἤθελε ν' ἀντισταθῇ στὰ κύματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ ξανασηκώτῃ τὰ γκρεμισμένα κινέζικα τείχη· εἴταν τὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα τῶν βυζαντινῶν δογματικῶν πού μὲ τὸν καιρὸ μετεψυχώθηκε σὰ νὰ ποῦμε ἀπὸ τὴ μεσαιωνικὴ ἐκκλησία, μπῆκε στὴ σύγχρονη φιλολογία. Γιατί δὲν εἶναι τίποτε λιγότερο παρὰ ἕνας ἀγώνας τοῦ ἀποκλειστικοῦ βυζαντινισμοῦ ἐναντίον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ξανάνωμα, ὁ ἀγὼνας πού ξάναψε στὴ Ρουσία στὰ 1830 μεταξὺ τῶν λεγόμενων σλαδοφίλων καὶ τῶν δυσμικῶν, στὰ 1860 στὴ Ρουμανία μεταξὺ τοῦ «ρωμαϊκοῦ» ἐθνικοῦ κόμματος καὶ τῆς «Junimada» (Νιάντης), στὰ 1880 καὶ 90 στὴν Ἑλλάδα μεταξὺ τῶν «Ἑλληνιστῶν» καὶ τῆς γλωσσολογικῆς μερίδας τῶν Μαλλιαρῶν. Κι ἀξιοσημείωτο: τὸ πρᾶγματι ἐθνικὸ εἶταν καὶ εἶναι στὶς τρεῖς περιπτώσεις στὸ μέρος ἐκείνων πού ἀνοίξαν τίς πόρτες στὸ νέο πνεῦμα τῆς δύσης καὶ γιὰ τοῦτο κατηγορήθηκαν ὡς αἱρετικοὶ ἀπὸ τοὺς δῆθεν ἐθνικούς, πού ἔβλεπαν τὸ ἐθνικὸ σ' ἕνα δυνάτον ἀποκλεισμὸ ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, στὸ ἀμόλυντο κρᾶτμα τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τὴν ἀδιεφθαρμένην

Δύση. Βλέπει κανεὶς πῶς ἡ χιλιόχρονη ἐπιδρομὴ τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ ἐσύγχυσε τὴν ἀντίληψιν τόσο ἀπὸ τὰ θέματα, ὥστε ἡ μόλις ἐκατόχρονη εὐρωπαϊκὴ νὰ λογίζεται ὡς κῦρᾶς ἐπιδρόμους καὶ οἱ φιλολογικοὶ ὀρθόδοξοι ἐκέρχον τὸν πόλεμον στοὺς νεωτεριστές. Εἶναι ἕνας ἀγώνας πολιτισμοῦ στὴν καθαρὴ σημασία τῆς λέξης, πού ἀρχίζει ὅταν δύο διαφορετικοὶ στὸ βάθος πολιτισμοὶ ἔρχονται σὲ σύγκρουση, ὁ βυζαντινοανατολικὸς καὶ ὁ νέος ἐθνικός ἀπάνω σὲ εὐρωπαϊκὰς βάσεις. Ὁ ἀγώνας ἐκρίθηκε πρώτα σὲ μικρότερες μοῖρες στὴν πνευματικὴ σφαῖρα, ὅπου τέλειωσε μὲ πλήρη νίκη τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος στὴ φιλολογία, στὴ Ρουσία τουλάχιστο. Ἀλλὰ καὶ σὲ μικρότερος λαοὺς τῆς Νότιας Ἀνατολῆς προχωρεῖ νικηφόρος. Εἶναι ἀξιοσημείωτο, τί ρόλο εἶχε παίζει σ' αὐτὸν ἡ φιλολογικὴ κριτικὴ: στὴ Ρουσία ἦταν ὁ Βιελίνσκι, τῇ Ρουμανία ὁ Μαγιόρεσκου, στὴν Ἑλλάδα εἶναι ὁ Παλαμάς πού ἀπὸ δυτικοευρωπαϊκὴ ἐποψὴ ἐμπάσαν ἕνα ξανάνωμα τῆς ἐθνικῆς πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτοὺς ὅλους τοὺς τράβηξε, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Bruekner γιὰ τὸ Βιελίνσκι, ἀπὸ πρόβλημα πῶς νὰ προετοιμασθῇ σιγὰ σιγὰ τὸ πλῆσισμα στὴν πραγματικότητα καὶ στὴ ζωὴ, πῶς νὰ γίνῃ ἀληθινότερη ἢ καθαρὰ μιμητικὴ, θερμοληπικὴ, ξενότροπη ρούσικη (κατ' ἀναλ. ρουμᾶ-

ΠΑΛΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἐπρόβαλες, ἀστέρι μου χρυσόλαμπρο
Κ' ἐλάμπασες τοῦ χρόνου τὰ σκοτάδια,
Κ' ἐδιάλυσες καὶ πάλι μέσ' στή μνήμη μου
Τ' ἀπέραστα κ' ἡσυχόντ' μαγνάδια,

Καὶ εἶδα στῶν ὀνείρων μου τὰ ξέφωτα
Καὶ μέσ' ἀπ' τὴ βαριά τὴ λησμονιά μου
Ἐσένα πάλι, ἀνέσπερο ἀστεράκι μου,
Νὰ σέρνεις πάλι σκλάβά τὴν καρδιά μου.

Καὶ μέσα στῶν ὀνείρων τ' ἀντιφέγγισμα
Καὶ στῆς ψυχῆς τὰ κρύφια τὰ μυστήρια
Πλάσμα δὲν εἶδα σὺν ἐσὲ ἀστερόφωτο
Μήτ' ἄλλο μοῦ τραγούδησε τὰ μύρια.

Καὶ μοῦ εἶσαι τῆς ἀγάπης τὸ χρυσόνειρο
Ποῦ γοργοφύγει ὁ κάθε λογισμὸς μου
Καὶ σὲ λατρεύω σὺν ὥραϊο ἀνύμνητο
Καὶ σὺν κλέφτρε ψυχῇ τ' ἀπάνω κόσμον.

Ὡ ναί· εἶσαι σὺ παντοτεινὴ μ' ἐλπίδα
Εἶσ' ὁ γλυκὸς κ' αἰώνιος λογισμὸς μου
Μέσ' τῆς καρδιᾶς καινούριες φλόγες εἶδα
Πῶς θάσαι ὁ ποδηγὸς παράδεισός μου

Κι ὥσπου βασανίζετ' ἡ ψυχὴ μου
Κι δὴ μερὲς σπαράζομαι γιὰ σένα,
Τῆς κόλασης λὲς κάνω τὴν ποιή μου
Γιὰ νὰ χαρῶ δὺν μάτια ὀνειρεμένα.

Εὐπνῶ καὶ πρὸς τὰ κάλλη τῆς αἰγούλας
Τὰ βλέμματά μ' ἀχόρταγα γυρνῶ
Τὸ κάθε δάκρυ διάφανης δροσοῦλας,
Κάθε γνεφάκι, κάθε ἀχτίδα ὕμνῳ.

Θαρρῶ ἀπὸ σὲ πῶς γιόμισ' ὅλη ἡ πλάση
Κι ὅ,τι λατρεύω ὥραϊο μέσ' τὴ γῆ.
Μὲ τὰ δικά σου κάλλη θὲ νὰ μοιάσει
Τ' εἶσαι γιὰ μὲ τοῦ καθ' ὥραϊον πηγῆ.

ΝΑΞΙΠΠΟΣ

ΔΙΠΛΑ ΑΙΣΤΗΜΑΤΑ

Στὴν ἀδερφή μου Νίκη Θ.

Καὶ πάλι ξαναεἶδα τὴν Πόλη, καὶ πάλι ξαναεἶ-
δα τίς ξακουστὲς τῆς ὁμορφίης, κ' ἐνοιῶσα πάλι
γύρω μου πανηγύρι νὰ βασιλεύει, κατρέφτισμα τῆς
ψυχῆς μου.

Τὴν ἐβλεπα τὴ μέρα τὴ σημερινή, σὰ χρόνια μὲ-
νότονα περνοῦσα στὴ ξενιτειά, τὴν ἐβλεπα μὲ τοῦ
νοῦ μου τὸ μάτι μακρὰ, σημάδι μικροσκοπικὸ, ση-
μάδι χαμένο στὸν ἀπέραντο τοῦ χρόνου ὀρίζοντα·
πέρασαν ὥρες, πέρασαν μέρες, χρόνια πέρασαν, κ'
ἐφτασε ἡ μέρα ἡ σημερινή!

Στὸ σαλονάκι μέσα διπλοπόδι στὰ πόδια τῆς
μάννας μου καθισμένος, δὲν ἐβγαζα τσιμουδιά. Γα-
λήνη βασίλευε τώρα στὴ φουρτουνασμένη τὴν καρδιά
μου, κ' ἐνοιῶθα τῆς μάννας μου τὰ δάχτυλα ἀνά-
μεσα στὰ σγουρά μου τὰ μαλλιά νὰ μὲ χιδέβουν σὺν
καὶ στὰ χρόνια τὰ παλιά, τὰ παιδικήσια.

Ἀντίκρυ μου, δὺν βήματα μακρὰ, ἡ ἀδερφή
μου ἡ Νίνα, ὁ σύντροφός μου ὁ ἀχώριστος τῶν πε-
ρασμένων χρόνων, καθόταν ξαπλωμένη στὸ σοφὰ μὲ
τὰ χέρια δεμένα πίσω ἀπ' τὸ ζουγραφιστὸ τῆς κε-
φαλῆς. Μὲ τὰ μάτια τῆς τ' ἀμυδαλωτά, τὰ
μαῦρα, καρφωμένα στὰ δικά μου, φαίνονταν, πῶς
γύρευε ν' ἀναγνωρίσει, σ' ἀντίκρυ τώρα πρόσωπό
μου, τ' ἀγῶρι τὸ τρυφερό κι ἀμούστακο, ποῦ μιὰ
μέρα πικρή, τώρα καὶ δέκα χρόνια, τ' ἀρπαξε ἀπ'
τὴ συντροφιά τῆς τῆς ζωῆς ὁ πόλεμος καὶ τὸρριξε
στοῦ κόσμου τὴν ἄλλη ἄκρη. Κοίταζε, κοίταζε, χω-
ρὶς μιλιὰ νὰ βγάλει, προσπαθώντας τοῦ μίτωπού μου
νὰ διαβάσει τίς γραμμὲς· σὲ λίγο χαμογέλασε ἀνα-
γνωρίζοντας στὰ μάτια μου μέσα τὴν παλιὰ ψυχὴ
τοῦ ἀδερφοῦ τῆς, χαμογέλασε, σηκώθηκε, ἦρθε σι-
μὰ μου καὶ ξάπλωσε στὸ πλάγι μου μουρμουρίζον-
τας ἀδ' ἴδιος εἶσαι.

— Θυμάσαι.

— Ναί, θυμοῦμαι.

Μισοσφάλιξα τὰ μάτια γιὰ νὰ θυμῶ πῶς κα-
λὰ, κι ἄρχισε τοῦ μυαλοῦ μου ὁ κινηματογράφος νὰ
γυρίζει. Τὰ χρόνια τὰ παλιά, ζωντανὲς ζουγραφίες,
ἀνάθαν κ' ἐβῆσαν. Οἱ τόποι ἄλλαξαν καὶ οἱ σκη-
νές. Πότε περίπατο τοῦ Βόσπορου τὰ μαγικά τ'
ἀκρογιάλια, πότε κάτω ἀπ' τὰ τσάμια στὰ νησιά

μας ποῦ δὲν ἔχουν ταίρι στὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Κ'
ἐπειτα τὸ πρῶτο τὸ ταξίδι ἐξω ἀπ' τὴ φωλιά, καὶ
ἡ βραδυὰ ποῦ μόνος ἐμείνα στὸ τραῖνο μέσα κι ἄρ-
χισε ἡ λύπη μου, γιὰ τοὺς ἀγαπημένους ποῦ πίσω
ἄφηνα, νὰ παλεύει μὲ τὰ ὄνειρα τοῦ νέου κόσμου ποῦ
μπρὸς μου ἀνοίγονταν, τὰ ὄνειρα τοῦ ἀγνωστοῦ ποῦ
πήγαίνα νὰ βρῶ.

Τὰ ὄνειρα γέννηκαν ἀλήθειαι, τ' ἄγνωστο γέννησε
γνωστὸ, καὶ σὰ φουρτουνασμένο πλεούμενο, μὲ σπα-
σμένα κατάρτια καὶ σκισμένα τὰ πανιά, ξανάμπαι-
να στὴ μπουνάτσα τοῦ λιμανιοῦ, ξανάβρισκα, λίγο,
λίγο, τὴν πρώτη μου τὴ ζῆση, στῆς μάννας μου τὰ
πόδια, μὲ τὰ δάχτυλά τῆς ἀνάμεσα στὰ σγουρά
μου τὰ μαλλιά.

Ἐνοιῶθα πάλι βθεῖα τὴν ὁρῆ νὰ ξαναζήσω τὰ
πρῶτα χρόνια, νὰ ξαναπερπατήσω τοὺς περίπατους
τοὺς πρώτους σ' ἀκρογιάλια τοῦ Βόσπορου, γιὰ
κάτω ἀπ' τὰ τσάμια στὰ νησιά μας ποῦ δὲν ἔχουν
ταίρι στὸ πρόσωπο τῆς γῆς.

Ἀρχισε τῆς Νίνας τὸ χεράκι νὰ χιδεῖ τοῦ δι-
κό μου, κι ἔκουσα τὴ χιδιάρικὴ τῆς φωνὴ νὰ λεί-
γει.

— Θέλεις νὰ πάμε αὔριο στὸ νησί; αὐτὸ δὲ
συλλογιστοῦν; Τὰ τσάμια πάντα τὰ ἴδια εἶναι
γιὰ τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ, καὶ τὰ κοκκινωχόματα τὰ
μονοπάτια μοσκομυρίζουν ἀπ' τίς ἀνθισμένες σκου-
πες, τὰ φλισκούνια καὶ τὰ μενεξεδιὰ τὰ κοραμπάσια.

— Ναί, Νίνα μου, σωστὰ μὲ διάβασες. Καλὰ
ἔλεγε ὁ μπαμπᾶς, τὰ ἴδια ἔχουμε ἀνόνητα μυαλά,
γαμπὰ θεωρίες καὶ καπνοῦς. Μὰ φταίμε μεις; Ἐ-
σὺ δὲ μὰς τὰ δώκεις, μαννούλα μου;

Γι' ἀπάντηση ἐκείνη σκύδοντας μὰς φίλησε καὶ
τοὺς δύο.

— Σηκωθῆτε, τρελλόπαιδα, αἰντε νὰ πλαγιά-
σετε· θάσαι καὶ κουρασμένοι, γιόκα μου.

Φίλησα τὴ Νίνα, καὶ γυρνώντας πρὸς τὴ μάννα
μου τῆς εἶπα·

— Μαννούλα μου, εἶμαι μικρὸς ἀπόψε! Ἐκνάρ-
ταν οἱ παλιὲς οἱ νύχτες. Μὲ τὰ χεράκια σου θὰ μὲ
σκεπάσεις καὶ πάλι, καὶ θὰ ξανακαθῆσαι στὴν
ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ μου, σὺν ποῦ ἔκαμνες καὶ τό-
τες, θὰ τὰ ξαναποῦμε καὶ σφαλώνοντας τὰ μάτια
μου θὰ νοιώθω τὸ φιλί σου. Στὰ ξένα λαχταροῦσα
γιὰ τέτοια καληνύχτα.

— Καὶ θὰ σὲ βάλω νὰ κάμεις τὴν προσευκὴ
σου, κύριε.

Μὰ δὲν πιστεύω πιά σὲ τέτοιες προσευκὲς, πῆ-

νικη καὶ νεοελληνικὴ) φιλολογία. Γι' αὐτὸ ἡ σημα-
σία τῆς φιλολογικῆς κριτικῆς, κι αὐτὴ ἕνα προϊόν
τοῦ ρωμαντισμοῦ, εἶναι ἀσύγκριτα μεγαλύτερη γιὰ
τὴν ἀνάπτυξη τῶν φιλολογικῶν τῆς ἀνατολικῆς πα-
ρόσο τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Εἶναι σὰ νὰ ποῦμε ὁ
παγοσπαστὴς ποῦ βγάξει ἀπὸ τὸν πάγο τὸ κλεισμένο
μέσα σ' αὐτοὺς πλοῖο· γι' αὐτὸ μπορεῖ καὶ νὰ μὴν
εἶναι καθαρὰ αἰσθητικὴ, πρέπει ὅμως νὰ εἶναι σὲ
πρώτῃ γραμμὴ κοινωνικὴ, ν' ἀναμερίσῃ τίς προλή-
ψεις, ν' ἀδειάσῃ ἐξω τὸν πνιγρὸ πνευματικὸ ἀέρα.
Πρὶν νὰ γίνῃ ὥραϊα μιὰ φιλολογία πρέπει νὰ γίνῃ
ἀληθινή. Αὐτὸ τὸ εἶχε καταλάβει ὁ Βιελίνσκι καὶ
γι' αὐτὸ ἡ καταρχὰς αἰσθητικὴ του ἔγινε ὕστερα
δημοσιογραφικὴ. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ γιουνιμιστὲς
στὴ Ρουμανία καὶ τὸ ἴδιο κάνουν τελευταῖα κ' οἱ
φιλολογικοὶ μεταρρυθμιστὲς στὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶσαν
ἀκόμα τὴν ὁδηγίαν νὰ γεννηθῇ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς
φιλολογίας ποῦ στὴ Ρουμανία κάτω ἀπὸ τὴν πολι-
τικὴν καταπίεση εἶναι γνωστὸ ὡς «Κατηγορητικὴ
φιλολογία» καὶ στὴ Ρουμανία καὶ στὴν Ἑλλάδα
παίζει μεγάλο ρόλο, δηλαδὴ ἡ σάτυρα γιὰ πολιτικά,
κοινωνικά καὶ πνευματικὰ ψεγάδια ποῦ σὲ καμμιὰ
ἀπὸ τίς νοτιανατολικὰς χώρες τῆς Εὐρώπης δὲν λεί-
πουν. Δὲν εἶναι λοιπὸν τυχαῖο τὸ ὅτι ἡ σατυρικὴ
ποίησι ἐνωμένη μὲ διδακτικὰς τάσεις εἶτε ὡς δράμα,

εἶτε ὡς διήγημα, εἶτε ὡς ποίημα πιάκει τόσο πλά-
τῳ τόπο στὶς ἀνατολικὰς φιλολογίας. Τὸν πλατύτερο
φυσικὰ στὴ Ρουμανία ἀνάλογα μὲ τὸν κοινωνικοποι-
δαγωγικὸ χαραχτῆρα τῆς ἐν γένει. Ἡ κοινωνικὴ σά-
τυρα ἐπικρατεῖ πῶς πολὺ; Ὁ Πούσκιν εἶχε γράψῃ
στὰ νύκτα του σατυρικὰ ἐπιγράμματα, ἐπειτα ἦρθαν
ὁ Γκριμπογιέδαφ μὲ τὴ σατυρικὴν του κωμῶδιαν «Τὸ
λογικὸ γενναίει πάθος», ὁ Καντάγιεφ μὲ τὰ
«Lettres sur la Philosophie de l'histoire» ἕνα
ζωηρὸν κατηγορητήριον τῆς Ρουμανικῆς κοινωνίας μὲ
ἀθῶο τίτλο, καὶ προπάντων ὁ Λέρμοντωφ μὲ τὸ θρῆ-
νον του στὸ θάνατο τοῦ Πούσκιν καὶ ὁ Γκόγγολ μὲ
τὸν «Ἐπιθεωρητὴν» του καὶ μὲ τίς «Νεκρὰς ψυχάς» καὶ
τὸ καταδικασμὰ τοῦ ἐκείνου τοῦ ψευδοπατριωτι-
σμοῦ ποῦ πασχίζει νὰ κρύψῃ ὅλες τίς ἀδυναμίας καὶ
ποῦ ὁ ποιητὴς τοῦ ξεσχίζει τὴν προσωπίδα μὲ τὰ
λόγια: «θὰ κατηγορήσουν τὸ συγγραφεῖα οἱ λεγό-
μενοι πατριώτες ποῦ κοιτάζουν τὴ δουλειὰ τους
στὴν ἄκρη τους καὶ πλουτίζουν στὸ βάρος τῶν ἄλλων,
ἀμὰ ὅμως βγῇ κανένα βιβλίον μὲ καμμιὰ νέα πι-
κρὴ ἀλήθεια, τότε προβάλλουν ἀπὸ ὅλες τίς μεριὰς
σὺν ἀράχνες ποῦ μπλέχτηκε στὰ δίχτυα τους μιὰ
μύγα καὶ φωνάζουν: «Εἶναι ὥραϊο νὰ παρασταί-
ωνται τέτοια πράγματα;» Αὐτὸς ὁ πατριωτισμὸς
ἀγαπᾷ νὰ περνᾷ κανεὶς ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα

μὲ ἄκριτα μάτια...» Μ' αὐτὸν τὸν βυζαντινὸν ψευ-
δοπατριωτισμὸν εἶχαν νὰ παλαίψουν πρὸ 40 χρόνων
οἱ γιουνιμιστὲς στὴ Ρουμανία μὲ τὸν φιλόσοφον καὶ
κριτικὸν Μαυρόσκον ἐπὶ κεφαλῆς καὶ παλεύουν σή-
μερα οἱ Νίνοι στὴν Ἑλλάδα καὶ στὶς δύο τίς χώρες
ἀναπτύχθηκε μιὰ εκπαιδευτικὴ φιλολογία μὲ ζωηρὰ
σατυρικὸν χαραχτῆρα, ἰδίως στὴν Ἑλλάδα, ἐνῶ αὐτὴ
ἡ περίοδος στὴ Ρουμανία ἔφτασε τὸ ποιητικὸν κατὰ-
κόρυφόν της στὰ σατυρικὰ ποιήματα τοῦ Ἐμινέσκου
καὶ στὰ δράματα τοῦ Καρατζάλη.

Ὡς αὐτοῦ φθάνουν περίπου σὲ μεγάλας γραμμὰς
τὰ σημεῖα τῆς ἐσωτερικῆς συνάφειας τῆς φιλολογίας
τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης στὴ δεύτερη φάση, στὴν
περίοδον τῆς ἀρχίζουσας ἐξεθνικεύσεως της. Μένουν
ὅμως κι ἄλλες ἀκόμα μονωμέναις ὁμοιότητες περσό-
τερο ἀτομικῆς φύσεως ποῦ κάνουν τὸ ἴδιο καταφαν-
τικὴν σημαντικὴν πνευματικὴν συγγένειαν. Ἀς ὑποδεί-
ξωμε τρία σημεῖα ποῦ καὶ τὰ τρία ἐξηγοῦνται ἀπὸ
μιὰ ὁμοία θεμελιώδη ιδιότητα, ἀπὸ μιὰ ἐλαφρὴ
χαλάρωση τῆς θέλησης ὅπως αὐτὴ παρουσιάζεται
σημαντικότερη στοὺς χαραχτῆρας τοῦ Τουργένιεφ.

Μετάφρ. Κ. Χ.

(Στὸ ἄλλο φύλλον τελῶναι)